

”התם נמי דעביד ליה בהוצא ודפנא”

מדוע הגמרא מקשה שוב ושוב קושיה שיש עליה את אותו התירוץ?

א"א' (גמרא ע"א ז"ה כ"ה)

כל הנהו דמייתי ידע המקשה דמאי לשנויי זכריך למקומו אלא שרואה לידע אם יש לתרץ בענין אחר.

מג"מ (גמרא ע"א ז"ה כ"ה)

דברי התוס' כאן הם כלל חשוב ונצרך בהרבה מקומות בש"ס, דהמקשן מקשה מכמה מקומות, והתרצן מתרץ בכולם אותו התירוץ. וקשה כיון דכבר תירץ לו קושיא הראשונה, מאי מקשה עוד הרי ידע דבתירוץ ההוא יש לתרץ גם הקושיות האחרות. אלא הענין הוא שהמקשן רוצה לידע אם יש לתרץ בענין אחר יותר מרווח. והביא כלל זה בשם התוס', בקיצור כללי התלמוד (סוף מס' ברכות דף מה ע"א), ע"ש. ונראה להביא מקור ברור לדברי התוס', ממ"ש בב"ק (מב ב) סבר דילמא אית ליה טעמא אחרינא דעדיף מיניה ונימא ליה ע"ש.

פ"ב (גמרא ע"א ז"ה כ"ה)

נ"ב כן דרך התלמוד בכמה מקומות משום יגדיל תורה. גם י"ל הני איתיביה לא אמורא אותבינהו ולא בחד זימנא אלא בכמה זימני דאתמרא פלוגתא דר"י ור"ל איתבו עלה כמה אמוראי ולא ידע כל חד מהני בדחבריה ותלמודא הוא דסדרינהו בהדדי.

א"א' (גמרא ע"א ז"ה כ"ה)

כי כך סוגיית התלמוד בכל מקום והטעם משום דאותו התירוץ דוחק הוא ובא המקשן להראות דהרבה דוחקים אתה צריך לסבול בכמה משניות, ונמצא בפוסקים בהרבה מקומות מכריחין שאין הלכה מחמת כן באותו שמשני שנויא דחיקא בכה"ג.

א"א' (גמרא ע"א ז"ה כ"ה)

(יג) הרבה פעמים תמצא שהמקשן מקשה והמתרץ תירץ לו הכא במאי עסקינן כו', אחר כך מקשה מברייתא אחרת ומתרץ לו הכא נמי כו' כמו התירוץ הראשון, וכן הרבה בזה אחר זה. ולכאורה יש לתמוה דקארי לה מאי קארי לה, מאחר ששמע פעם אחת התירוץ מהתרצן אם כן מה מקשה תו, וכי לא ידע שמתורץ בתירוץ הראשון. וקבלתי שהמקשן הקשה כל הקושיות בפעם אחת, דהיינו כל מיתיבי ותא שמע שהביא הביא כולם בבת אחת והקשה מהם, והתרצן תירץ לו על כולם תירוץ זה הכא במאי עסקינן, רק הסדרן סידר אחר כך כל תא שמע בפני עצמו כדי ליתן ריחוק.